

Den svenske Aktieselskabslov af 1910.

Af

I. Heckscher.

Da Sverige i 1895 havde reformeret sin Intresentskabslovgivning, blev den i sine Hovedtræk gjort til Genstand for Omtale i Nationaløkonomisk Tidsskrift (1897 S. 24 ff.). Efter Redaktionens Opfordring skal der, i Tilslutning til den ældre Artikel, nedenfor gøres Forsøg paa at belyse nogle af de principielt vigtigste Ændringer, som skyldes den i 1910 af den svenske Rigsdag vedtagne og under 12. August sanktionerede Lov om Aktieselskaber, der træder i Kraft fra Begyndelsen af 1912.

Det nye Lovarbejdes Formaal var at revidere og paa visse, paa Forhaand udpegede Omraader, at supplere Aktieloven af 28. Juni 1895, hvis Grundsætninger og System i det store og hele opretholdtes. Trods de Betænkeligheder, den mødte ved sin Fremkomst, har denne ældre Lov sikkert virket heldigt. Overgangen fra Koncessionssystemet til det langt friere Normativsystem blev en Lettelse baade for Myndighederne og for Næringslivet. Misbrug af Associationsretten lade sig selvfølgelig paavise af og til — ingen

Lovgiver kan i Opfindsomhed og Forudseenhed tage Kampen op med Repræsentanterne for den ubeherskede og udspekulerede Vindesyge — men Kapitalisterne, baade smaa og store, føle sig nogenlunde trygge ved faste Former for Selskabsvirksomheden, og Lovens Maskineri har, afset fra visse Enkeltheder, fungeret uden stor Gnidningsmodstand. De Baand, Loven lægger paa Erhvervslivets frie Udfoldelse til Gengæld for den begrænsede Ansvarlighed, har man nogenlunde villigt fundet sig i. Hvor de befandtes besværlige, valgte man andre Associationsformer som Kommanditselskabets eller Foreningens; men den Udstrækning, hvori Aktieformen benyttes i Sverige, er stadigt overordentligt vid: ingen anden Form for økonomisk Samenslutning kan her i Popularitet paa nogen Maade lignedes ved denne. Sligt vilde ikke være tænkeligt, hvis Lovgivningen ikke allerede nu for den almindelige Bevidsthed stod som et i det hele betryggende Værn for Aktionærene mod individuel Vilkaarlighed og kapitalistisk Overmagt.

Som den nye Lov slutter sig til den bestaaendes System og Principer, har den ogsaa bibeholdt det samme Omraade. Udenfor dens Ramme falde ogsaa fremdeles Banker, Forsikringsselskaber og Jernbanelokalselskaber; for disse Kategorier gælder vedblivende Koncessionsprincippet, og den herhen hørende Speciallovgivning er stadigt Genstand for Reformbestræbelser. De økonomiske Foreninger, hvis Retsforhold ogsaa ordnedes ved en særlig Lov af 28. Juni 1895, staa ligeledes uberørte af den nye Aktielov. En Revision af Foreningsloven forelaa ganske vist i Udkast samtidigt med Udkastet til den nye Aktielov, men blev

af Regeringen indtil videre ikke forelagt Rigsdagen; sandsynligvis er en legislativ Behandling af Foreningerne, baade de økonomiske og de »ideelle«, forbeholdt en nærmere Fremtid.

I.

Lovforslagets Modtagelse af Rigsdagspartierne var til en Begyndelse mindre velvillig. Der ytrede sig paa mange Punkter afvigende Opfattelser, og under Sagens Gang blev Tvistepunkterne hverken færre eller mindre udprægede. Tilsidst stod i et enkelt Spørgsmaal Kammer mod Kammer med en vis Stejlhed, saa at det hele truede med at strande; mange Stemmer hævdede sig ogsaa udenfor Rigsdagen for at opsætte den endelige Afgørelse til et kommende Aar, naar man var naaet til større Klarhed over de nye Bestemmers Rækkevidde. Men i Samlingens allersidste Dage lykkedes det omsider at opnaa en Udjævning af Vanskelighederne; Loven blev mod Forventning gennemført, skønt paa enkelte Punkter i en lidt afdæmpet Form.

Kun nogle faa af disse Tvistepunkter bære Præg af en virkelig Kamp om Principer. Hertil kan regnes Spørgsmaalet om at standse hele Behandlingen af Hensyn til Muligheden for en fælles nordisk Lovgivning. I Andet Kammer havde dette Standpunkt flere ivrige Talsmænd; det bekæmpedes imidlertid bestemt af Justitsministeren, der heri saa en Fare for, at hele Sagen kunde blive skudt ud i en uvis Fremtid. Norge har som bekendt senere afgjort Sagen for sit Vedkommende paa nationalt Grundlag, men i Modsæt-

ning til sine to Nabolande har Danmark endnu den tvivlsomme Ære at styre uden faste Sømærker i et saa farligt Farvand, til Trods for den grundige Kommissionsbetænkning af 1901, der havde fortjent en bedre Skæbne end at lægges ad acta.

Dermed skal ikke være sagt, at netop Aktielovgivningen vilde have egnet sig til nordisk Fællesbehandling. Man kommer til at tvivle herpaa, naar man møder det andet Hovedargument, der fra liberal Side førtes i Marken mod den svenske Lov. Den beskyldtes for at være altfor lidt demokratisk, kun afpasset efter de store Selskabers Behov, hvorimod den med sin minutøse Reglementering vilde blive yderst besværlig for Smaafolk og nøde dem til ved enhver Lejlighed at benytte juridisk Bistand. Indvendingen er, synes det, ikke ganske ubeføjet; Grundigheden har i denne Forbindelse maaske nok vundet en Sejr paa Letfattelighedens og Haandterlighedens Bekostning. Og dog er Lovens Ramme i den nye Affattelse i Virkeligheden bleven betydeligt udvidet. Ligesom efter Loven af 1895 udgør 5000 Kr. Minimum for Aktiekapitalen, og som Regel maa en Aktie ikke lyde paa mindre Beløb end 50 Kr.; men medens Loven af 1895 tillod Selskaber med højst 10000 Kr. i Aktiekapital at udstede Aktier med saa smaa Valører som indtil 10 Kr., indrømmer den nye Lov samme Ret til Selskaber med Kapital af højst 50000 Kr. Overfor en saadan Popularisering af Aktierne stiller det danske Udkast af 1901 sig nærmest paa et Storbogerstandpunkt, naar det — hvor der ikke af Hensyn til Formaalets Almennytte kan opnaas Dispensation — vil fastsætte Grænsen nedad for Kapitalen til 50000 Kr.

og for Aktien til 100 Kr. Den svenske Opfattelse viser sig altsaa at være — massivt udtrykt — ti Gange saa liberal som den danske i denne Sammenhæng. Og det er ikke det eneste, hvori den svenske Ordning staar temmelig fjernt fra meget, som i dansk Praksis synes at have slaaet faste Rødder.

Endnu et tredje Argument af principiel Art benyttedes som Vaaben imod Loven: at den ikke indeholdt fornøden Beskyttelse mod udenlandsk Kapitals Indtrængen i svensk Erhvervsliv, et Argument, der endog ikke mindst blev benyttet fra radikal Side. Frygten for fremmede Kapitalisters Supremati er atter og atter kommen til Udtryk i Sverige; den førte allerede i 1902 til Afgivelse af en formelig »Rigsdagsskrivelse«, hvori Kamrene opfordrede Regeringen til at forelægge Forslag til at forbyde Udlændinge at være Interessenter i Selskaber, som eje faste Ejendomme eller Bjergværker. I det Kommissionsarbejde, som ligger til Grund for den nye Aktielov, var der i Anledning af nævnte Rigsdagsudtalelse optaget et særligt Lovudkast i den af Kamrene anviste Retning. Det gik navnlig ud paa, at det kun med kgl. Tilladelse skulde staa Aktieselskaber aabent at erhverve fast Ejendom eller Minerallejer, saafremt der ikke allerede i Selskabsstatuterne var givet et Forbud mod Udlændinges Erhvervelse af Aktierne ad andre Veje end Arv eller Ægteskab; dog sigtedes herved ikke til saadan Ejendom, som krævedes til Selskabets Drift. Kommissionen havde dog ikke været blind for, at en saadan Lovgivning dels kunde berøve Landet ønskelig Tilgang af Kapitaltilskud, dels let vilde volde internationale Forviklinger. Saavel af de nævnte som af

andre Hensyn optog Regeringen ikke Forslaget. Men en enkelt Bestemmelse i Loven præges alligevel af samme Tendens. Blandt de Indskrænkninger i Dispositionsretten over Aktien, som det er tilladt Statutterne at paalægge, nævner Loven ogsaa den, at der for Aktier, lydende paa Navn, kan gøres Forbehold i det Øjemed at indskrænke Adgangen til Aktieerhvervelse for andre Selskaber og Samfund eller for andre end i Sverige bosatte svenske Statsborgere. Det staar altsaa ethvert Selskab frit for, med Vedtægterne som Middel at modarbejde den fremmede Kapitals Overvægt, og Justitsministeren, som udtrykkeligt fremhævede dette Synspunkt under Debatten, hævdede tillige en fremtidig Rigsdags Frihed til at gaa videre hen imod det af Rigsdagen i 1902 angivne Maal.

II.

En større Rølle end de berørte almindelige Principspørgsmaal spillede i Lovens Genesis forskellige positive Hensyn af speciellere Natur. Maalet for Revisionen var nemlig lige fra Begyndelsen af et tredobbelte: at opnaa større Sikkerhed mod Stiftelse af usunde Aktieforetagender, at tilvejebringe en paalideligere Kontrol med Selskabernes Ledelse og at finde Midler til Betyggelse af Minoritetens Interesser i deres Kollision med Selskabsmajoritetens. Det skal i Korthed angives, hvorledes Loven har søgt at fyldestgøre disse Hensyn.

I førstnævnte Øjemed har den opgivet den ved Loven af 1895 indførte forskellige Behandling af Simultanstiftelse og Successivstiftelse. Selv

om Stifterne for egen Regning overtage alle Aktierne, skal nemlig en Offentliggørelse for Fremtiden finde Sted angaaende Grundlaget for Selskabsdannelsen. Selskabet kan selv da ikke — saaledes som nu — anses for »dannet« ved Stifternes Overenskomst, men der fordres, ganske ligesom hvor Indbydelse til Aktietegning er udfærdiget, Vedtagelse paa et dertil sammenkaldt konstituerende Møde. Paa Mødet kræves der absolut Majoritet for Dannelsen, baade i Stemmetal og i repræsenterede Aktier, og de ved Stiftelsen paa en eller anden Maade begunstigede Aktieejere udelukkes fra Deltagelse i Afstemningen. Allerede paa dette Punkt møder man Minoritetsbeskyttelsen i en ny Form; det skal nemlig paa det konstituerende Møde staa aabent for en Fjerdedel af de tilstedeværende eller for Aktionærer med en Fjerdedel af den ved Mødet repræsenterede Kapital at bevirke en Udsættelse af Afgørelsen om Selskabets Dannelse, medens Udsættelsen hidtil forudsatte absolut Majoritet i Stemmetal. Den nye Lovs resolute Forkastelse af Simultanstiftelsens selvstændige Retsvirkninger overfor Tegnerne staar iøvrigt i god Overensstemmelse med en Udtalelse fra et enkelt Medlem af den danske Kommission af 1901; ad en saadan Vej undgaar man den ret sindrige, men indviklede Procedure, som ifølge det danske Udkast skulde beskytte de senere Erhververe af Aktier mod Følgerne af Simultanstiftelsens Mangel paa Offentlighed. Der fremkom ganske vist i Sverige baade i og udenfor Rigsdagen Betænkeligheder mod altfor strænge Fordringer til Simultanstiftelsens Offentliggørelse, ikke mindst af Hensyn til dermed forbundet Tidstab for Selskabets Træden i Virksomhed; men slige Syns-

punkter maatte vige for den ledende Grundtanke: Publikums Krav paa fuld Klarhed over Selskabsdannelsens Forudsætninger.

En Nyhed vedrørende Betingelserne for Selskabsstiftelsen er endvidere Reglen om, at Stifterne skulle være ikke blot som nu bosatte i Sverige, men tillige svenske Undersaatter. Ogsaa herom stod der en ret haard Meningskamp, inden det strængt nationale Hensyn fik Overtaget. Ikke mindre Uenighed var der angaaende Omfanget af Stifternes Ansvar for Rigtigheden af Opgivelser i Stiftelsesakten. Man blev hurtigt enig om, at et saadant Ansvar burde gælde i Forhold til selve Selskabet, altsaa ikke blot overfor de enkelte Aktietegnere; men det kunde paa den anden Side ikke findes retfærdigt at udstrække det til enhver Enkelthed i Prospektet, eftersom dette ofte maatte affattes paa Grundlag af andres Angivelser og Overslag. Bestemmelsen kom i sin endelige Affattelse til at lyde paa solidarisk Ansvar for Stifterne, naar de for det konstituerende Møde forelægge urigtige Opgivelser, hvorefter der ansættes en ugrundet høj Værdi paa overtagne Ejendele eller tillægges Stiftere eller andre ugrundede Fordele. Paa Retten til at gøre sligt Ansvar gældende kan Selskabet ikke med for sig bindende Virkning give Afkald. Som Værn mod Følgerne af den saakaldte »Nachgründung« er dernæst givet en Forskrift, hvorved det paalægges Bestyrelsen ufortøvet at anmelde til Registrering enhver Aftale, der inden Udløbet af to Aar fra Selskabsregistreringen træffes om Erhvervelse af fast Ejendom eller Løsøre, bestemt til stedsevarende Brug for Selskabet, forudsat at Vederlaget overstiger $\frac{1}{5}$ af Aktiekapitalen.

Den anden Opgave, skærpet Kontrol overfor Selskabets Ledelse, gennemtrænger Loven i en Mængde Enkeltheder, for hvilke her kun højst ufuldkomment kan gøres Rede. Det maa i den Henseende først have i Erindring, at Selskabets almindelige, udad til ledende Organ efter svensk Forretningspraksis og Lovgivning er Bestyrelsen. Dualismen mellem Direktion og Bestyrelse, saaledes som den, vistnok nærmest efter tyske Forbilleder, er adopteret i Danmark, er ikke almindelig i Sverige, selv om den ganske vist ogsaa der undtagelsesvis forekommer i betydeligere Selskaber. Ogsaa i denne Forbindelse optræder Aktieselskabet med et mere fordringsløst Præg i Sverige, hvor det ikke er saa ganske ualmindeligt at træffe paa Anmeldelser, der som Selskabsmyndighed udad til angive en Bestyrelse, kun bestaaende af en enkelt Person.

Med Bestyrelsens Kompetence baade udad og indad beskæftiger den nye Lov sig ret indgaaende. Det var oprindeligt paatænkt at forbyde Bestyrelsen uden udtrykkeligt Mandat at foretage visse særligt indgribende og for Selskabets Bestaaen afgørende Dispositioner som Afhændelse og Pantsætning af dets vigtigste Ejendele, Optagelse af Obligationslaan m. m.; men et slikt Forbud befandtes upraktisk, og man endte med at fastslaa den almindelige Grundsætning, der ogsaa skal gælde for Generalforsamlingens Kompetence, at ingen Disposition maa træffes, hvorved der raades over Selskabets Ejendele i et for dets Formaal aabenbart fremmed Øjemed. Herefter er Bestyrelsens Kompetence overfor Tredjemand i god Tro iøvrigt ganske ubegrænset; ingen Indskrænkning i den maa registreres. Den saakaldte kvalificerede Signatur, hvorefter kun

visse Bestyrelsesmedlemmer maa foretage nogle Forretninger, er det lige saa lidt i Sverige som andetsteds hidtil lykkedes at udrydde, hvor meget den end er i Strid med Fimalovgivningens Aand og Bogstav; nu mener man dog ved den nye Lov at have gjort den umulig for Fremtiden. Den almindelige, ubegrænsede Kompetence udad til tilkommer saavel Bestyrelsen under et som en behørigt delegeret Del af Bestyrelsen; den tilkommer ogsaa en af Bestyrelsen behørigt befuld- mægtiget udenfor Bestyrelsen. Det nu gældende Forbud for Aktieselskaber mod at meddele Prokura er nemlig ikke gentaget i Loven; selv om dets fortsatte Bestaaen maa anses for en Følge af Bestemmelser i Fimaloven, vil Trangen til at udnævne Prokurist nu være gjort overflødig ved en Forskrift om, at saavel Vedtægterne som en Beslutning af Generalforsamlingen kan bemyndige Bestyrelsen til at delegere Signaturen til en udenfor staaende. Ogsaa i Forhold til Myndig- heder og Domstole (altsaa med Hensyn til Stævnings Forkyndelse) gælder samme Kompetenceregel i Mod- sætning til en ældre, stærkt formbunden Praksis. Ind- ad til, altsaa overfor Selskabet, er Bestyrelsen ganske vist subordonneret Generalforsamlingen, men alligevel forpligtet til selvstændigt at bedømme, om dennes Paalæg er i Strid med Aktieloven eller Vedtægterne. Der gives endvidere Regler for at undgaa Kollision mellem Bestyrelsesmedlemmers Privatinteresser og deres Funktionspligter.

De vigtigste Nyheder i Retning af Kontrol angaa dog Revisionsinstituttet. Det er ved Loven ind- skærpet, at Revisorerne naar som helst skulle have Adgang til at undersøge Bøger og Kasse, en Beføjelse,

som ikke af Selskabet kan indskrænkes, og deres Ansvar, der hidtil først indtraadte i Tilfælde af grov Uagtsomhed, udvides for Fremtiden til at gælde al Uagtsomhed. Men desuden indføres der Mulighed for andre Revisorer ved Siden af de af Generalforsamlingen udnævnte; dels kan der i Vedtægterne træffes Bestemmelse om Tilkaldelse af saadanne (f. Eks. fra Kommunen, hvis den er interesseret i Selskabets Drift), dels vedtog man tilsidst — efter megen Meningskamp — en Bestemmelse, som i Minoritetens Interesse fastslog Ret til at forlange en særlig Revisor udnævnt af Overøvrigheden, naar Forslag herom paa Generalforsamlingen antages af Aktionærer, repræsenterende mindst $\frac{1}{3}$ af Kapitalen. Denne Minoritetsrevisor skal deltage i Revisionen sammen med de almindelige Revisorer; en først paatænkt Ordning, hvorefter han skulde foretage en selvstændig Ekstrarevision, befandtes upraktisk. Modstanden imod hele Bestemmelsen skrev sig fra den Betragtning, at der let herved kunde opstaa Misbrug, naar f. Eks. et konkurrerende Foretagende erhvervede Aktier for den bestemte Kvotadel og benyttede sig af Lejligheden til at skaffe sig Indblik i Selskabets Forretninger eller naar den paagældende Ekstrarevisor selv begik Indiskretioner. Det var ogsaa Genstand for Overvejelse, om Ekstrarevisoren ikke skulde udses blandt de fagmæssige Revisorer, hvis slige fandtes; men da der endnu mangler en saadan Korporation i Sverige, kunde en slig Ordning ikke anses for aktuel.

Et effektivt Baand paa Selskabsledelsen er dernæst givet ved en Række nye Regler for Opgørelse af Status. Under Rigsdagsdebatterne diskuterede man

især den Sætning, om det var rigtigt at forbyde Selskabet at optage sine til stadigt Brug bestemte Aktiva til højere Værdi end Anskaffelsessummen; fra flere Sider henvistes til, at en Værdistigning f. Eks. af Grundejendom eller Skov kan bringe Selskabet ud over et dødt Punkt, og at det da vil være unaturligt at sanktionere et Beregningsprincip, hvorefter Selskabet maaske kan være nødsaget til straks at likvidere, skønt det i Virkeligheden ejer fuldt tilstrækkelige Fonder. Med Styrke hævdedes herimod, at Sætningen i Princip nu er anerkendt saa at sige overalt (den er som bekendt ogsaa optaget i det danske Udkast af 1901) og at dens Betydning ikke er at fastslaa Ejendelenes sande Værdi, men at bestemme Grænserne for det, der skal anses for Aarets Overskud og lægges til Grund for Beregningen af Udbyttet, medens man ved en modsat Beregningsmaade udsætter sig for, at selve Kapitalen fordeles som Udbytte med Fare for Selskabets Solvens. Til Gengæld kræver Loven ikke, at slige fastbundne Ejendele straks nedskrives til deres virkelige Værdi, saa snart denne ligger under Anskaffelsesværdien; det tillades at amortisere Forskellen ved aarlige Afskrivninger for Slid o. s. v. eller at henlægge tilsvarende Summer til en Fornyelsesfond. Organisationsomkostninger, Udgifter for Stiftelsen (hertil maa sikkert regnes Erstatning for saakaldt good-will) maa ikke medtages som Aktiv, og det samme gælder om erhvervede egne Aktier. Endeligt indførtes under Rigsdagsbehandlingen en Bestemmelse, hvorefter dels de Aktier, Selskabet ejer i andre Selskaber, opføres som særlig Post for hvert enkelt saadant Selskab, dels saa vidt muligt vedlægges sidste Statusopgørelse for et-

hvert af disse Datterselskaber. Der faldt i Andet Kammer stærke Udtalelser om det Omfang, Brugen af Filiatselskaberne har antaget i Sverige, og om de store Vanskeligheder, der ved dem rejses for en paalidelig Bedømmelse af Hovedselskabets Stilling.

Kontrollen med Selskabsledelsen har til Komplement en Række nye Forskrifter om Strafansvar og Erstatningspligt for Bestyrelsesmedlemmer, Likvidatorer og Revisorer; i visse Tilfælde kan endog den enkelte Aktionær, selv om han ikke personlig er forurettet, optræde som Paataleberettiget. Straffeskalaen stiger til Bøder indtil 2000 Kr. eller Fængsel, for saa vidt strengere Straf ikke er foreskrevet efter almindelige Regler. At mærke er, at det danske Udkast vilde sætte Straffemaksimum op til 20000 Kr., endog kumulativt med Fængsel.

Det tredje af de ovennævnte Hovedøjemed: Beskyttelse for Minoriteten mod Majoritetstryk blev paa Lovens forberedende Stadier skudt stærkt i Forgrunden, saa stærkt, at man nødsagedes til at beskære de foreslaaede Kauteler ret eftertrykkeligt for ikke at udsætte sig for den modsatte Yderlighed, Minoritetens Magt til at hindre Selskabets naturlige Udvikling eller til at tiltvinge sig Fordele ved at stille sig i Vejen for Majoriteten. Ret karakteristisk indeholdt det oprindelige Udkast saaledes en Bestemmelse, der gik ud paa at værne om Minoritetens formentlige Krav paa et rigeligt Aarsudbytte; der skulde herefter fordres kvalificeret Majoritet til at indskrænke Udbyttet til mindre end 50% af Aarets Overskud. Som bekendt har man for ikke længe siden i Danmark været inde paa at søge efter Lovbeskyttelse mod Majoritetens Evne til

at fastsætte Udbyttet højere end af Bestyrelsen foreslaaet, altsaa det stik modsatte Standpunkt. Den foreslaaede svenske Bestemmelse motiveredes ved Faren for, at Majoriteten kunde »sulte« Minoriteten ud ved lave Dividender for paa den Maade at tvinge den til at sælge sine Aktier til lav Pris. Skønt der mod en saadan Opfattelse var gjort gældende, at Bestemmelsen omvendt vilde udgøre en Hindring for Bestræbelser i Retning af at konsolidere Selskabet, fik den alligevel i Andet Kammer Overvægt ved Afstemningen, men blev dog heldigvis fjernet i den endelige Affattelse. Hvor Minoritetens Veto godkendtes, blev dens Kvota under Forhandlingernes Gang som oftest forhøjet (sædvanligt til $\frac{1}{5}$ i Stedet for den paatænkte $\frac{1}{10}$).

Sine mest iøjnefaldende Ytringer har Minoritetsbeskyttelsen faaet — afset fra den allerede ovenfor berørte Bestemmelse om Tilkaldelse af en særlig Minoritetsrevisor — i Kapitlet om Ændringer i Vedtægterne. Loven forbyder, som ligeledes berørt, Generalforsamlingen at benytte Selskabets Midler til Formaal, der ere fremmede for dets Virksomhed, dog med Undtagelse for »almennyttige og dermed ligestillede« Formaal. Til at beslutte Ændringer i Formaalet havde man da ogsaa oprindeligt villet fordrø samtlige Aktionærers Samtykke (det danske Udkast fordrer det samme med Hensyn til »væsentlig« Forandring i Formaalet); men saa vidt gaar Loven dog ikke. Den nøjes, hvor fuld Enstemmighed ikke kan naas, med Vedtagelse paa to Generalforsamlinger, hvoraf mindst en ordinær, samt paa den sidste af dem Majoritet af $\frac{3}{4}$ blandt de stemmende, saafremt disse repræsentere mindst $\frac{3}{4}$ af Aktiekapitalen. En noget strængere

Regel skal gælde angaaende flere i Selskabets oprindelige Plan stærkt indgribende Ændringer som Forlængelse af Tiden for dets Bestaaen, Reglerne for Stemmeretten m. m.; hertil fordres paa den sidste af de to Generalforsamlinger Enstemmighed, forudsat at ogsaa mindst $\frac{3}{4}$ af Aktierne ere repræsenterede. Og til Forandring af det indbyrdes Retsforhold mellem forskellige Klasser af Aktier i Selskabet eller til Vedtagelse af Forbehold for Aktiernes Omsættelighed kræves absolut Enstemmighed blandt alle Aktieejerne.

Som Tilfælde af Minoritetskompetence til at gribe ind i Selskabets Anliggender kan eksempelvis anføres, at Aktionærer, repræsenterende $\frac{1}{5}$ af Kapitalen, ere beføjede til at nægte Bestyrelsen Decharge, at Paatale, naar Decharge nægtes Bestyrelsen, kan rejses paa Selskabets Vegne af en lignende Minoritet, hvilket ogsaa gælder om Paatale mod Stiftere og Revisorer, samt at det staar en slig Minoritet aabent at bringe det Spørgsmaal for Domstolene, om det af Generalforsamlingen fastsatte Honorar til Bestyrelsesmedlemmer, Revisorer, Funktionærer eller andre er for højt. Endvidere kan i Tilfælde af Selskabets Likvidation en Minoritet, repræsenterende $\frac{1}{10}$ af Aktiekapitalen, ved Henvendelse til Retten foranledige, at der udnævnes en »god Mand«, som skal føre Tilsyn med Likvidatorerne og i denne Egenskab kan udøve en ret indgribende Virksomhed; hans Samtykke kræves saaledes til Salg af Selskabets Ejendele, han kan paa egen Haand indkalde Aktionærerne til Møde og dirigerer i saa Fald Mødet, ligesom den endelige Opgørelse af Likvidationen paa Forhaand skal forelægges ham og overgives til Generalforsamlingen, ledsaget af hans Ytringer. Endeligt giver

Loven den Regel — som dog kan fraviges af Vedtægterne — at ingen paa Generalforsamlingen maa udøve Stemmeret for mere end $\frac{1}{5}$ af den ved samme Lejlighed repræsenterede Kapital.

III.

Af den nye Lovs øvrige Enkeltheder er der Grund til her endnu at nævne nogle, som i fremtrædende Grad have søgt at reagere mod Misbrug af Aktieinstituttet eller at støtte Kravet paa størst mulig Publicitet i Forretningslivet.

Allerede i Loven af 1895 er det paalagt ethvert Aktieselskab at føre en løbende, for alle og enhver tilgængelig Fortegnelse over alle Aktionærer med Angivelse af senere indtrædende Ændringer i Ejendomsforholdet til Aktierne. Forskriften er her nærmest en Ordens- og Publicitetsregel uden selvstændige Retsvirkninger i Forhold til Selskabet. Som den fremtræder i den nye Lovs Bestemmelser om Aktiebog, er den tillige noget mere, nemlig af væsentlig Betydning for Aktionærernes Legitimation. Saafremt der ikke ved Statutterne er hjemlet de oprindelige Aktieejere en Indløsningsret ved Aktiernes Overdragelse, i hvilket Tilfælde Indløsningsfristen maa afventes, paahviler det Bestyrelsen uopholdeligt at indføre enhver behørigt legitimeret Erhverver i Fortegnelsen; inden det er sket, har han, hvor Talen er om Aktier paa Navn, ikke i Forhold til Selskabet Krav paa at betragtes som Aktie-ejer. Selskabets Prøvelse af den nye Erhververs Legitimation er dog kun knyttet til formelle Kriterier, altsaa Indehavelse af Aktier paa Ihændehaveren eller en sam-

menhængende Række af Overdragelser paa Navneaktier. Umiddelbart før enhver Generalforsamling skal i samme Anledning Bestyrelsen give Møde for at undersøge nye Adkomster, og hvor det i Vedtægterne er bestemt, at Aktionærerne for at faa Adgang til Generalforsamlingen skulle gøre Anmeldelse paa Forhaand (højst tre Dage før dens Afholdelse), skal Bestyrelsen prøve Legitimationsspørgsmaalene, straks før den saaledes bestemte Frist udløber. For yderligere at sikre mod Straamands-taktik skal enhver paa Generalforsamlingen mødende være forpligtet til, saa snart det fordres af $\frac{1}{10}$ af den ved Forsamlingen repræsenterede Aktiekapital, at underskrive en Forsikring om, at han ikke under falsk Paa-skud har Aktien i Hænde, men virkelig er Ejer til den og heller ikke har erhvervet den i Omgaaelses-hensigt med Forpligtelse til atter at afhænde den. Bestemmelsen, der dog ikke gælder for Aktier, erhvervede ved Arv, Testamente eller Ægteskab, og heller ikke kan bringes til Anvendelse overfor den, der tidligere har udøvet Stemmeret for Aktien paa en ordinær Generalforsamling, var i Rigsdagen Genstand for en ret skarp Kritik som medførende en besværlig og lidet værdig Inkquisition; den vil, hvis den ikke blot skal være en Fugleskræmsel-Paragraf, men virkelig bringes til Anvendelse, i Selskaber med mange Aktieejere sandsynligvis i det mindste volde betydelig Tids-spilde. Indførelse i Aktiebogen mindst 6 Maaneder forud er endvidere Betingelse for, at en Aktionær kan udøve Indflydelse paa Beslutning om Dechargenægtelse.

Reglerne til Sikkerhed for, at den opgivne Aktiekapital virkelig tilvejebringes, ere i den nye Lov uddybede paa flere Maader. Stiftelses-

akten, hvoraf Afskrift skal findes paa enhver Tegningsliste, skal bl. a. indeholde fuldstændige Oplysninger om Tilskud, der ydes i andet end Penge eller paa visse Betingelser, ogsaa (hvad der ikke nu gælder) naar slige Undtagelser gøres til Fordel for andre end Stiftere. Akten skal vedlægges Ansøgningen om Registrering og fremtidigt ledsages af Bestyrelsens Forsikring om, at Indbetaling er sket i Penge eller andet i Overensstemmelse med Stiftelsesakten. Ligesom hidtil kræves der endvidere i Løbet af 6 Maaneder fra Indbetalingsfristens Udløb en Anmeldelse til Registreringsmyndigheden om, at Minimumskapitalen er indbetalt; men ny er her den Bestemmelse, at dette Minimum skal være for Haanden i Form af fuldt indbetalte Aktier. Er denne Fordring ikke fyldestgjort senest en Maaned efter Paamindelse fra Registreringsmyndigheden, medfører det Selskabets Likvidation. Dette sidste Paa-bud tilsigter at forhindre, at der i Aktiekapitalen medregnes Beløb fra Tegnere, som bagefter maaske miste deres Andel i Selskabet paa Grund af forsømt Indbetaling af Resten.

Spørgsmaalet om et Selskabs Adgang til at erhverve sine egne Aktier — der var Genstand for ret stor Meningsforskel i den danske Kommission af 1901 — er løst i Tilslutning til nu gældende Bestemmelser derhen, at saadan Erhvervelse ikke er tilladt »mod Vederlag« og at egne Aktier heller ikke maa modtages i Pant. Det tillades dog i den nye Lov at indkøbe slige Aktier paa Tvangsauktion for Selskabets Fordring hos Aktionæren, dog med Forpligtelse til atter at afhænde dem, saa snart det kan ske uden Tab. Herved bør have i Erindring, at Banklovgiv-

ningens Forbud mod Erhvervelse af egne Aktier er ganske ubetinget.

Loven har gjort et Par smaa Strejftog ind paa Firmarettens Omraade, hvad der — da Firmalovgivningen som bekendt oprindeligt er ordnet paa fællesnordisk Grundlag — kan være af en vis Interesse ogsaa for Nabolandene. Den nu gældende Aktielov af 1895 foreskrev en særlig Registrering for Aktieselskaber, centraliseret for hele Sverige i Hovedstaden, hvad der medførte et Brud med de ældre Bestemmelser om Firmas Form og Virkninger. Der opstod derved en Mulighed for at udstyre Aktieselskaber med en Firmabetegnelse, der paafaldende lignede bestaaende Enkeltmandsfirmaer eller Handelsselskabsfirmaer, noget hvoraf en ofte mindre loyal Konkurrence ikke undlod at benytte sig. Spørgsmaalet om Tilladeligheden heraf har gjort Domstolene en Del Bryderi og kan vedblivende ikke anses for endeligt løst; men ved den nye Aktielov er dog saa meget opnaaet, at Tredjemands Beføjelse til at paatale slige Misbrug, naar de krænke hans Ret, nu er fastslaaet, og at det ved Dom kan forbydes et Aktieselskab efter en vis, af Retten fastsat Frist at gøre Brug af slikt Firma samt kan paalægges det at udrede Erstatning for Skade, forvoldt ved saadant Misbrug. En anden ny Regel angaar Spørgsmaalet om, hvor langt Registertilførselens Notorietet strækker sig. Der har hidtil hos svenske Domstole hersket Tilbøjelighed til at kræve fuldt Bevis for et Bestyrelsesmedlems Adgang til i Retsforhold at optræde paa Selskabets Vegne; at han legitimerede sig ved Udskrift af Aktieregistret, ansaas i Reglen ikke for tilstrækkeligt. For Fremtiden paalægges der imidlertid Myndig-

hederne en Pligt til, naar der til Støtte for Kompetencen fremlægges en Registerudskrift, der ikke er mere end et Aar gammel, da selv at undersøge i de periodisk udkommende Samlinger af Anmeldelser til Registret, om der senere har fundet nogen Ændring Sted i Kompetencen, og er dette ikke Tilfældet, anses den for godtgjort, til det modsatte bevises.

Den nye Lov skal, naar den træder i Kraft, ogsaa være anvendelig paa ældre Selskaber, dog med en Række Undtagelser for visse Bestemmelser, der ellers vilde medføre Indgreb i bestaaende Rettigheder. Dens Fremkomst saa kort efter Loven af 1895 er et nyt Vidnesbyrd om den rastløse Flid, hvormed man i Sverige arbejder paa al økonomisk Lovgivning. Man vedkender sig her den Overbevisning, at et Lands Erhvervsliv let kunde tage Skade, naar Lovgivningen undslog sig for i Tide at fastsætte Retsreglerne for privatøkonomisk Samvirken i dens mest praktiske Former.

Stockholm i Oktober 1910.
